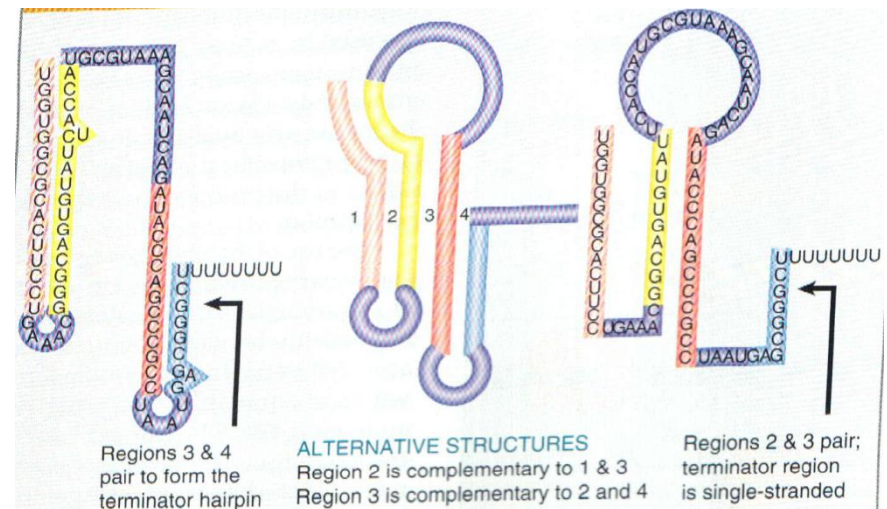
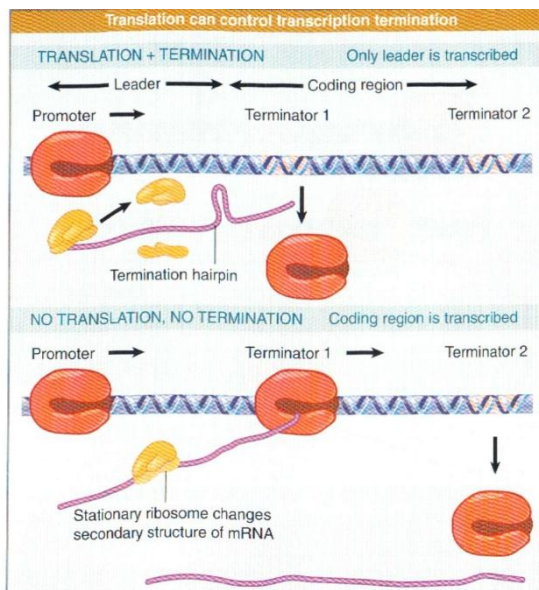

GLOBÁLNÍ REGULACE III

Atenuace, RNA teploměry, riboswitch

Atenuace transkripce

- Struktura RNA může být významným faktorem regulace exprese proteinů jak u prokaryot tak i eukaryot
  - Možnost zaujímat různé sekundární struktury –
    - různé možnosti intramolekulárního párování
      - Schopnost RNA střídati dvou konformací s regulačním charakterem - allosterické změny konformací nukleotidů a alterací v párování
    - vlastnosti alternativních konformací jsou rozdílné
      - Terminace transkripce
      - Inhibice translace

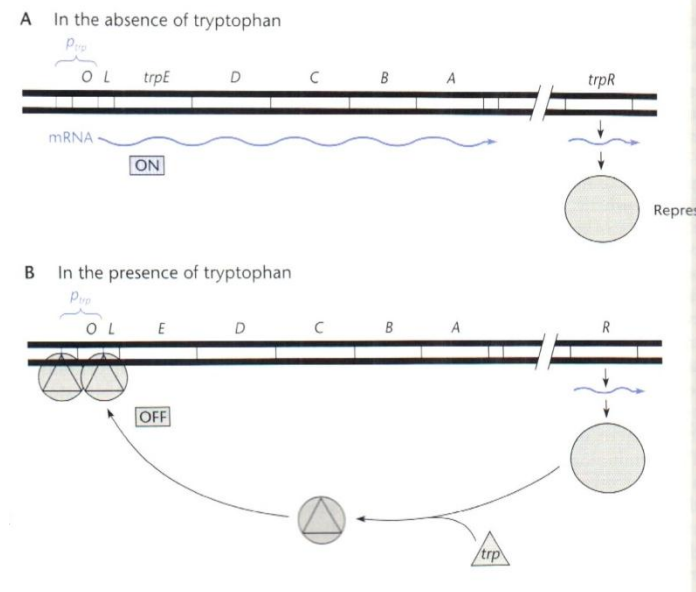
Atenuace transkripce

- mechanismus atenuace - vedoucí sekvence obsahuje atenuátor
  - transkripce začne „normálně“, ale skončí dřív než dosáhne strukturního genu
  - Mechanismus, který kontroluje schopnost RNA polymerázy číst přes atenuátor
    - klasický případ – his a trp operon *E.coli*
    - ostatní aminokyseliny – leucin, fenylalanin, threonin, isoleucin, valin
    - tRNA syntéza *Bacillus subtilis*- regulace genů pro aminoacyl tRNA syntázu
- Vedoucí sekvence obsahuje terminátor
  - Vazba proteinů na mRNA
  - Vazba malých molekul - riboswitch

Regulatory RNA - ENCYCLOPEDIA OF LIFE SCIENCES

Genetická evidence atenuace

- *trp* operon *E. coli*
  - negativně regulován Trp represorem
  - pokud jediný způsob
    - u *trpR*⁻ mutant
      - hladina enzymů operonu stejná bez i s tryptofanem
X
    - u mutant (*i* null)
      - v nepřítomnosti tryptofanu transkripce těchto enzymů vyšší než v jeho přítomnosti
  - → *trp* operon je regulován dalším mechanismem

Genetická evidence atenuace

- první evidence – tRNA^{Trp} hraje roli v regulaci trp operonu v nepřítomnosti TrpR
(Morse D.E. et al. 1976, J.Mol.Biol., **103**, 209.)
  - mutace snižující hladinu aminoacylované tRNA^{Trp}
    - tryptophanyl-tRNA-synthetase
    - ve strukturním genu pro tRNA^{Trp}
    - v genech odpovědných za modifikaci tRNA^{Trp}

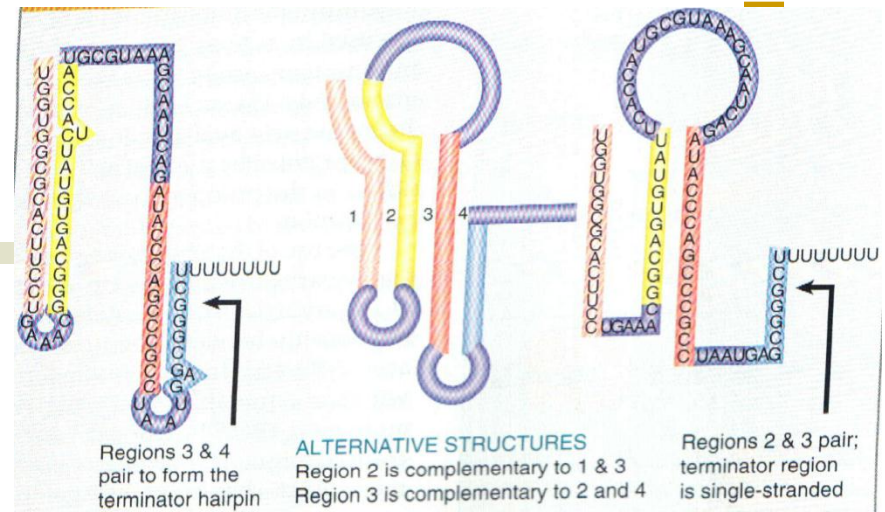
→ **zvyšují expresi operonu**
  - mutace v downstream oblasti od promotoru
    - delece ve vedoucí sekvenci (leader sequence, *trpL*) mezi promotorem a *trpE*
    - dvojité mutanty v TrpR a leader sekvenci

→ **konstitutivní mutanty**

Genetická evidence atenuace

- delece sekvence v oblasti mezi operátorem a začátkem strukturního genu.
  - zvyšují expresi strukturních genů
    - efekt je nezávislý na represorovém proteinu
  - delece mají *cis* charakter –
    - jsou *cis* acting –
    - mutace ovlivňují transkripci *trp* operonu pouze na stejné DNA
- transkripce terminuje na vedoucí sekvenci v přítomnosti tryptofanu
  - transkripce *in vitro* se sadou mutant s deletovaným leader proteinem
  - změny v sekundární struktuře – jsou dané pozicí ribozomu na mRNA

Model regulace *trp* operonu

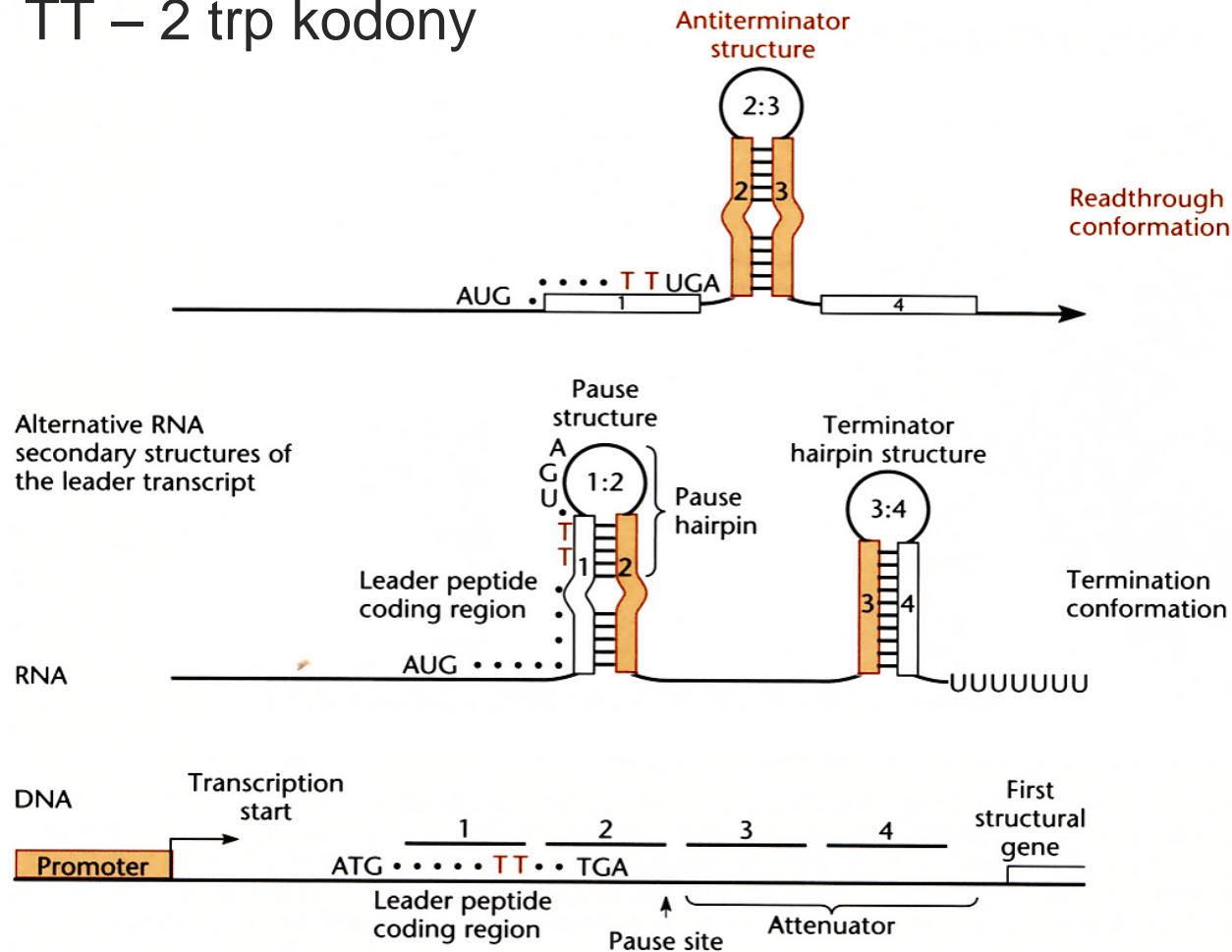

■ Současný model - vlastnosti

- procentuální zastoupení aminoacylované tRNA^{Trp} determinuje sekundární strukturu mRNA v místě vedoucí sekvence
  - vedoucí sekvence obsahuje dva sousední *trp* kodony
  - čtyři RNA oblasti mohou zaujmout tři rozdílné vlásenky (hairpins)
  - vlásenka 3:4 je součástí faktor nezávislé transkripční terminace
- pokud je hladina tryptofanu → aminoacylované tRNA^{Trp} nízká → dojde k dočasnému zastavení ribosomu na *trp* kodonech
  - ribosomy tak signalisují nedostatek tryptofanu
  - transkripce má pokračovat -

Model regulace *trp* operonu

- struktura vedoucí sekvence *trp* operonu
  - TT – 2 *trp* kodony

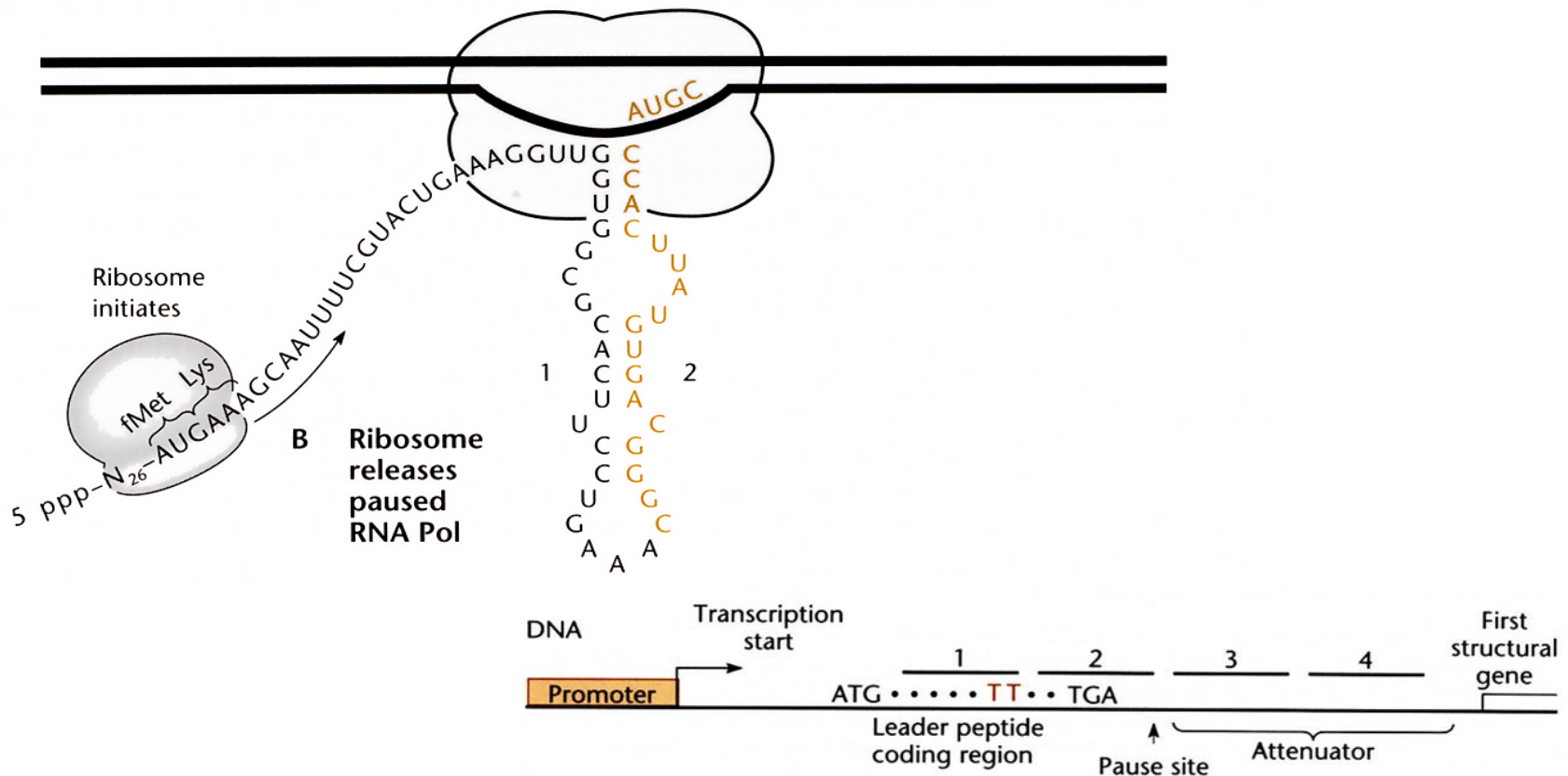

Model regulace *trp* operonu

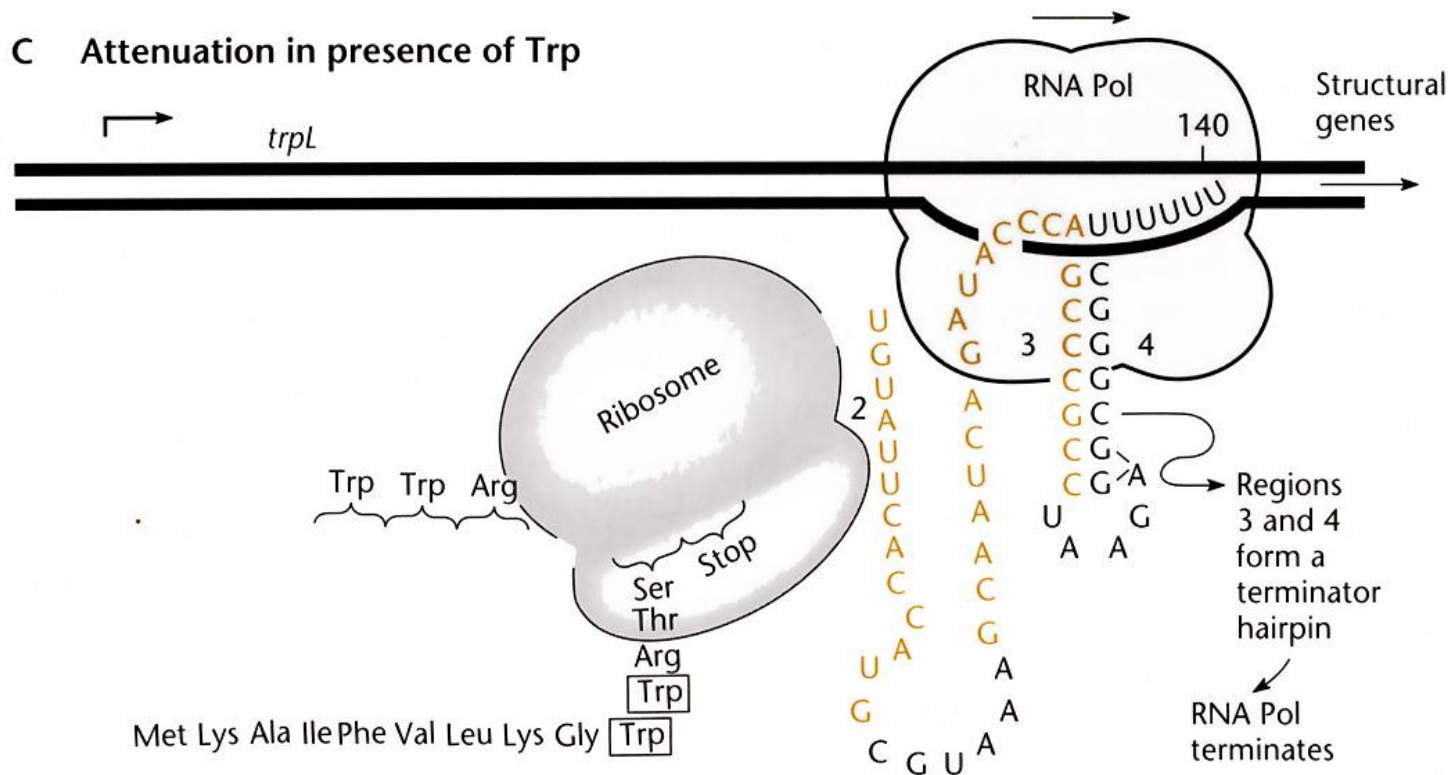
- A) RNA polymerasa se dočasně zastaví za úsekem 1:2
- B) Ribosom se naváže na RBS na mRNA, zahájí translaci

A RNA Pol pauses at 1:2 pause site

Model regulace *trp* operonu

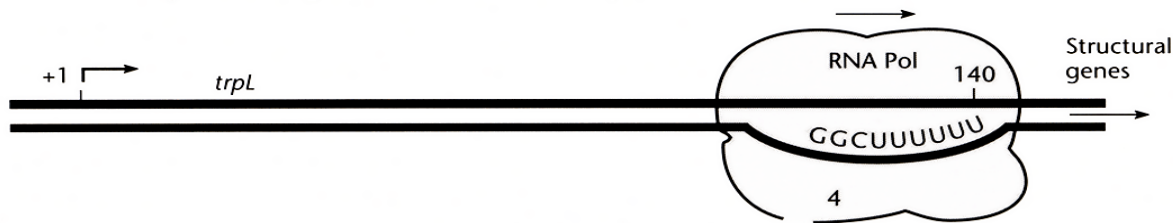
- C) Ribosom „vystrčí“ RNApolymerasu z místa 1:2 v přítomnosti tryptofanu tvorba vlásenky 3:4 – terminace transkripce

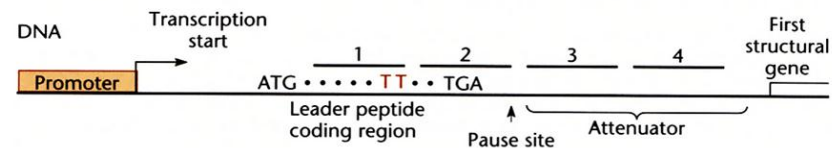
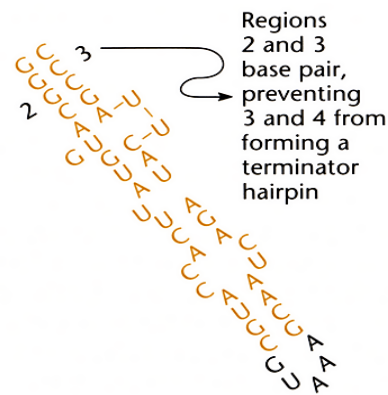
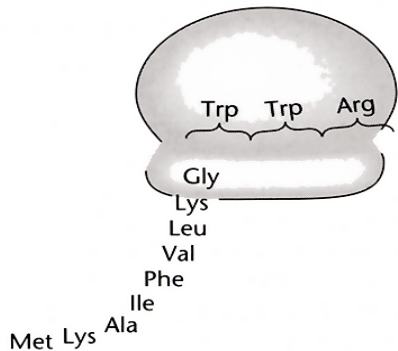
Model regulace *trp* operonu

D) V nepřítomnosti tryptofanu – pozastvení na TT kodonech – vytvoření 2:3 vlásenky – pokračování transkripce přes strukturní geny

D Transcription elongation in absence of Trp

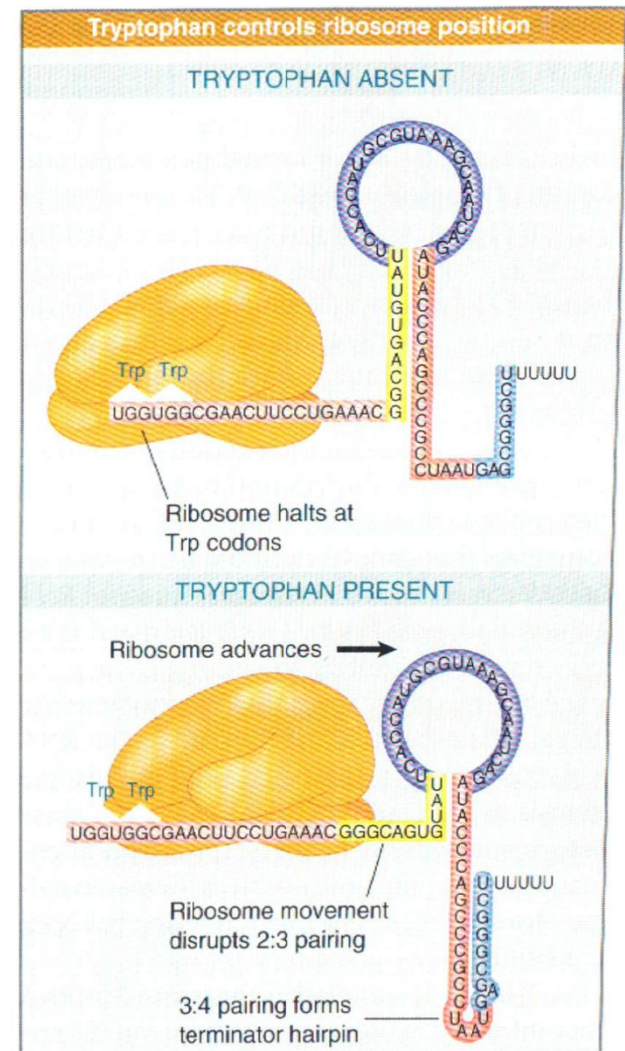

Lack of *trp* tRNA causes ribosome to stall

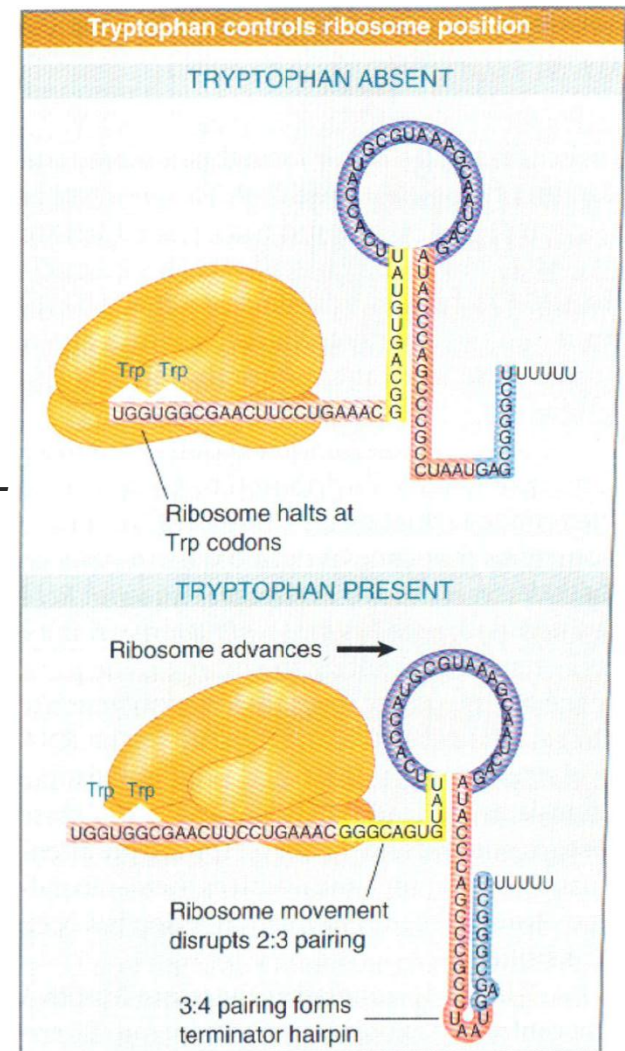
Model regulace *trp* operonu

- Současný model – vlastnosti
  - vytváří se různé vlásenky
    - po iniciaci transkripce RNA polymerasa se pohybuje po *trpL* sekvenci do místa za oblast 2,
    - kde se zastaví,
    - vytvoří se vlásenka 1:2, (pause hairpin) důležitý signál k zastavení (1 s) -
    - dojde k nasednutí ribosomu dříve než polymerasa dojde do místa 3
    - nasednutý ribosom „posune“ RNA polymerasu do místa 3 dále –ribosom se dostane do *trp* oblasti
      - málo Trp – zastavení ribosomu – vytvoření 2:3 vlásenky – pokračování translace
      - Dostatek Trp – ribosom pokračuje - vytvoření 3:4 terminační vlásenky

Genetická evidence modelu

- **mutace *trpL75*** – potvrzení funkce vlásenky *in vivo*
  - bodová mutace destabilizující vlásenku 2:3
  - terminace v *trpL* oblasti bez ohledu na výši hladiny tryptofanu
  - dokazující, že formování 2:3 vlásenky zabraňuje vytvoření 3:4
- **mutace *trpL29*** – translace vedoucího peptidu z *trpL* je nezbytný pro regulaci
  - změna start kodonu AUG na AUA zabraňuje iniciaci translace
  - terminace probíhá i v nepřítomnosti tryptofanu
  - model vysvětluje i předpoklad, že pozdržující se RNA polymerasa na 1:2 vlásence je posunuta ribosomem
  - nevytvoří se 2:3 ale 3:4 vlásenka

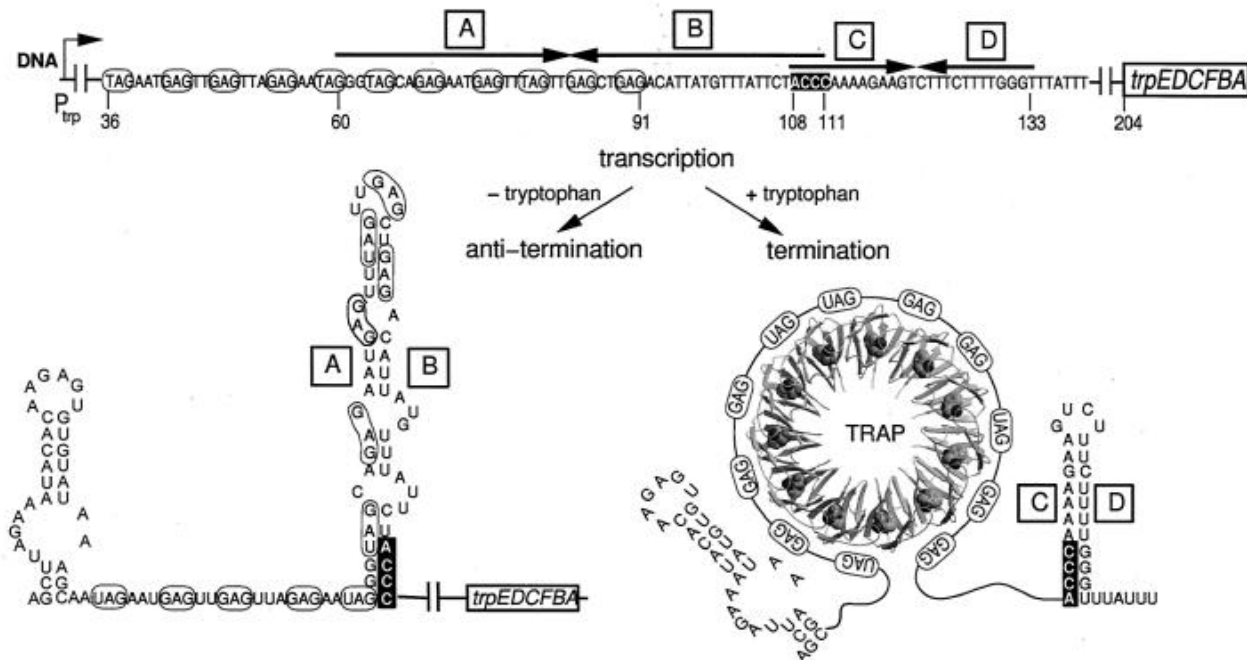
trp operon u *Bacillus subtilis*

- některé typy atenuace odlišné –
  - kontrola prostřednictvím trans-acting proteinu
    - *bgl* operon *E. coli*
    - *trp* operon *Bacillus subtilis*
  - regulační protein se váže na vedoucí část RNA a zabraňuje tvorbě sekundární struktury
  - zvyšuje nebo snižuje terminaci transkripce
- *trp* operon není regulován represorem
  - pouze antiterminační mechanismus – odlišný od *E. coli*
    - protein TRAP (*trp* RNA-binding attenuation protein) modeluje sekundární strukturu mRNA
      - v přítomnosti tryptofanu se váže na antiterminační vlásenku a brání její vytvoření

trp operon u *Bacillus subtilis*

model postranskripční regulace *trp* operonu *B.s.*–
J.Bact. (2001), **183**, 5795

- antiterminační vlásenka je bezprostředně upstream od terminační
- inverzní sekvence, které je vytvářejí, se překrývají
- nemohou se vytvořit obě najednou
  - přerušením antiterminační se vytvoří terminační
  - nesyntetizují se strukturální geny operonu

trp operon u *Bacillus subtilis*

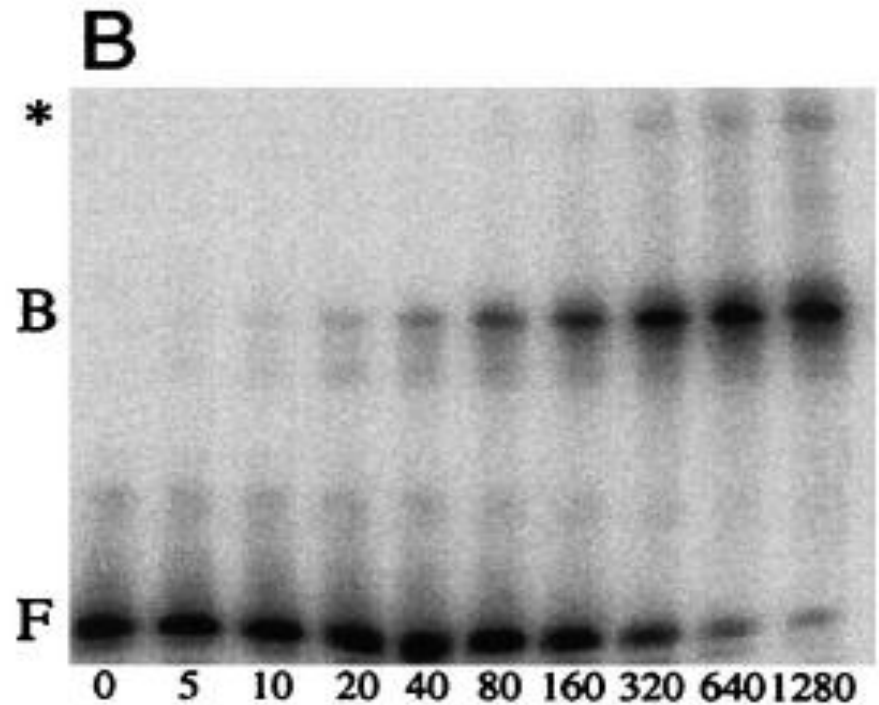
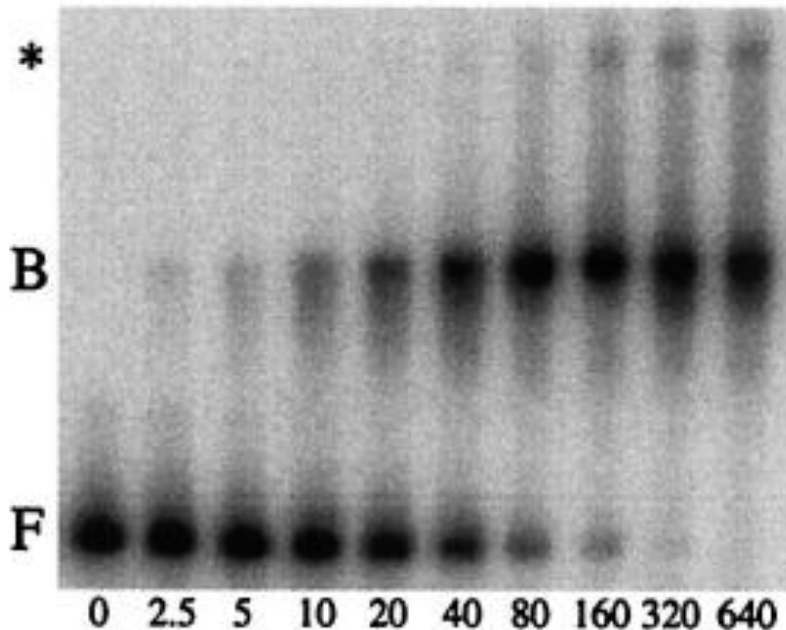
- další mechanismus reagující na „nenabitou“ tRNA^{Trp}
- antiTRAP protein
  - v přítomnosti nenabité tRNA^{Trp} se váže na TRAP a vyvazuje jej z vazby na RNA
  - zabraňuje terminaci transkripce
  - fenotypově ale podobné chování jako *trp* operon u *E. coli*
- (Babitzke P., and Gollnick P. 2001, J.Bact. 183, 5795)

RNA- protein vazebná retardace

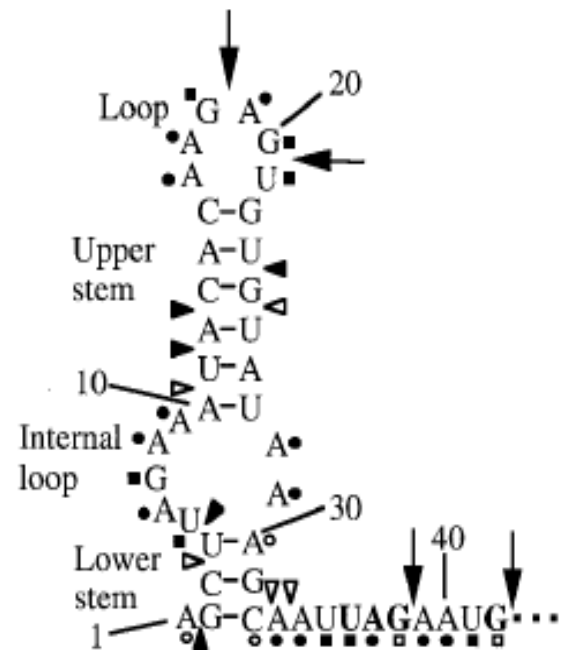
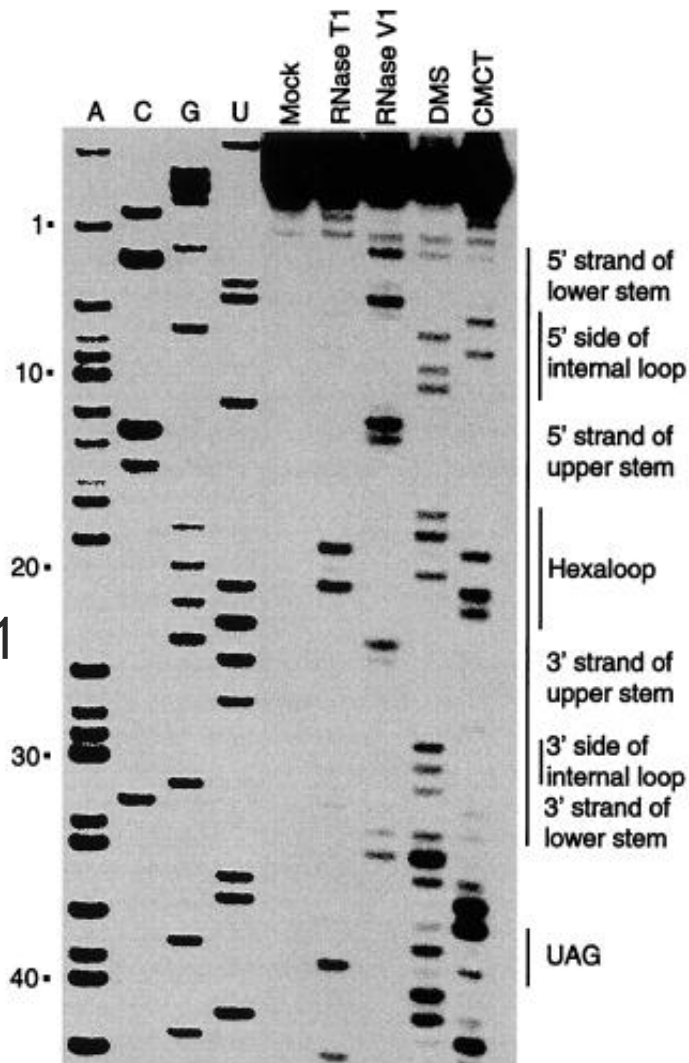
- studium vazby TRA na RNA – gelová retardace
  - značené RNA (WT A, delece ve vlásence B) generovaná z plasmidu a protein v různých koncentracích se inkubuje 20 min
  - deteguje se v nativním akrylamidovém gelu (F volná RNA, B vázaná na protein)

A ■ J.Bact. 182,1819, (2000)

studium RNA struktury

- J.Bact. **182**,1819, (2000)
- Štěpení RNA různými RNAasami a detekce štěpů metodou primer extension
- štěpení RNaseT1 označeno ←

RNA sensory

některé mRNA nejsou pouze substrát pro ribosomy

- obsahují kontrolní elementy,
  - moduluji vlastní exprese v závislosti na daných podmínkách
  - bez účasti další makromolekuly
  - cis – acting
  - lokalizovány v 5'UTR oblasti (untranslated region)
  - změna konformace v závislosti na fyzikální nebo chemický signál
- **Riboswitch** – regulace nízkomolekulárním metabolitem
  - monitorují metabolický stav
- **RNA teploměr** – reagují na intracelulární teplotu

Narberhaus, F. *et al.* RNA thermometers. *FEMS Microbiol. Rev.* (2006) **30**:3.

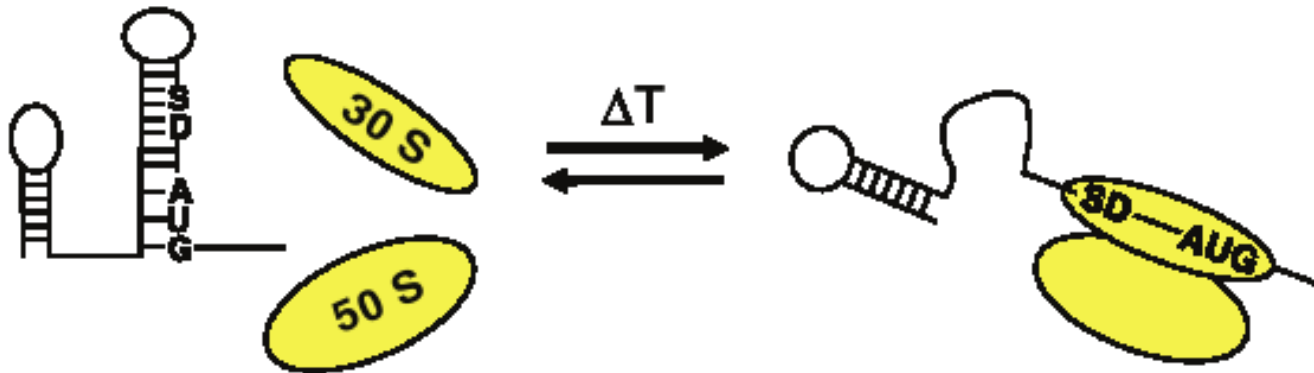
Nudler, E. *et al.* The riboswitch control of bacterial metabolism. *Trends Biochem. Sci.* **29**, 11- 17, 2004.

RNA teploměr

- zvyšující se teplota mění konformační změny NK
  - mRNA – cis acting
    - Chladový i tepelný šok, faktory virulence

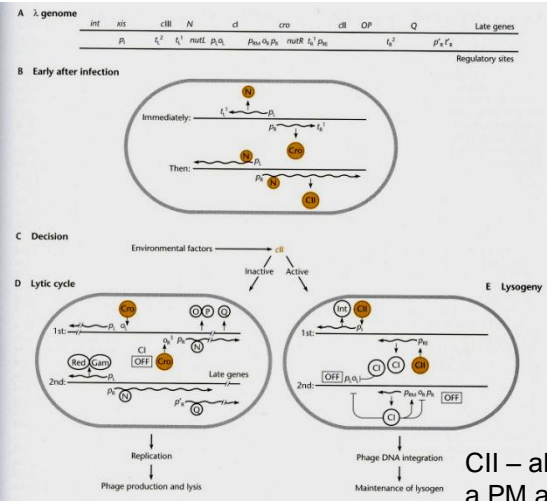
(b) RNA thermometers

I. Translation initiation (*cis*-acting)

- 1. objevený u cIII genu λ fága (15 let)
  - při 37 °C se posune rovnováha ve prospěch struktur mRNA cIII proteinu umožňující vazbu ribosomu
  - proběhne produkce cIII proteinu – stabilizace cII - lysogenní fáze
  - při 45 °C naopak
    - navíc cII degradovaný FtsH proteázou

CII – aktivuje transkripci z promotorů PRE a PM a PI
 PRE a PM – transkripce CI – represor
 transkripce z promotorů P a L
 PI - transkripce integrasy
 CIII – inhibuje buněčnou proteasu, která degraduje CII
 CI – regulace repress transkripce v lysogenním stavu

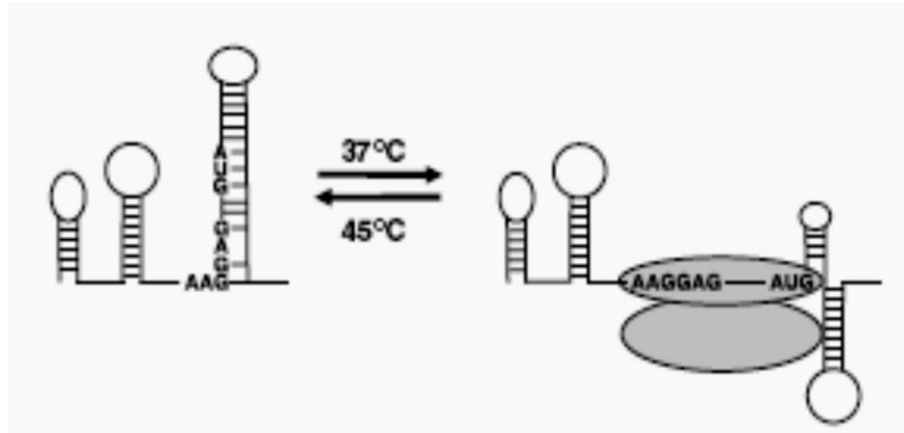

Fig. 2. Temperature-dependent sequestration of the λ cIII ribosome-binding site. Grey ovals, ribosome; AAGGAG, Shine-Dalgarno (SD) sequence; AUG, start codon.

[Regulon teplotního šoku]

- po vzrůstu teploty -
  - rychlý nárůst asi 30-ti proteinů (Hsps – heat shock proteins)
  - pomalá degradace
  - indukce též dalšími stimuly- ethanol, degradace DNA
  - konzervované od bakterií až po vyšší eukaryota
  - spíše proteiny obecného stresu
    - Craig E. a Gross (1997), Trends. Biochem. Sci. 16,135.
- **původní objevení** – kolekce teplotně sensitivních mutant
  - neschopné indukovat Hsps po teplotním šoku
  - geny nalezeny komplementací s genomovou knihovnou WT
  - klony schopné přežít po tepelném šoku

Regulon teplotního šoku

- *E. coli*
  - Nejlépe prostudovaný
    - Hsps ve dvou operonech
      1. σ^{32} regulon – 30 genů
      2. σ^{24} regulon – 3 proteiny – aktivita při vyšších teplotách
  - stálá nízká koncentrace – funkce za normálních podmínek
  - po šoku rychlý několikanásobný nárůst
  - **chaperony** – za normálních podmínek sbalují nově vzniklé proteiny – GroEL, DnaK, DnaJ, GrpE
  - **proteázy** – degradace nevratně denaturovaných proteinů- Lon, Clp
  - **aminoacyltransferázy**- neznámá funkce, spojení se syntézou proteinů

[Regulon teplotního šoku]

- σ^{32} → *rpoH* gen - po šoku stoupne exprese 15 x a ihned
  - promotor *rpoH* není rozpoznáván samotným σ^{32}
  - otázka → jak může vzniknout tak velký nárůst ?
    - není autoregulace – nerozpoznává vlastní promotor
      - 4 promotory – 3 σ^{70} a jeden σ^{24}
    - silná transkripční regulace x transkripce *rpoH* vzrůstá málo
    - musí být postranskripční regulace
      - po tepelném šoku zvýšení stability mRNA
      - zvýšení translace z *rpoH* mRNA
      - účast DnaK a DnaJ

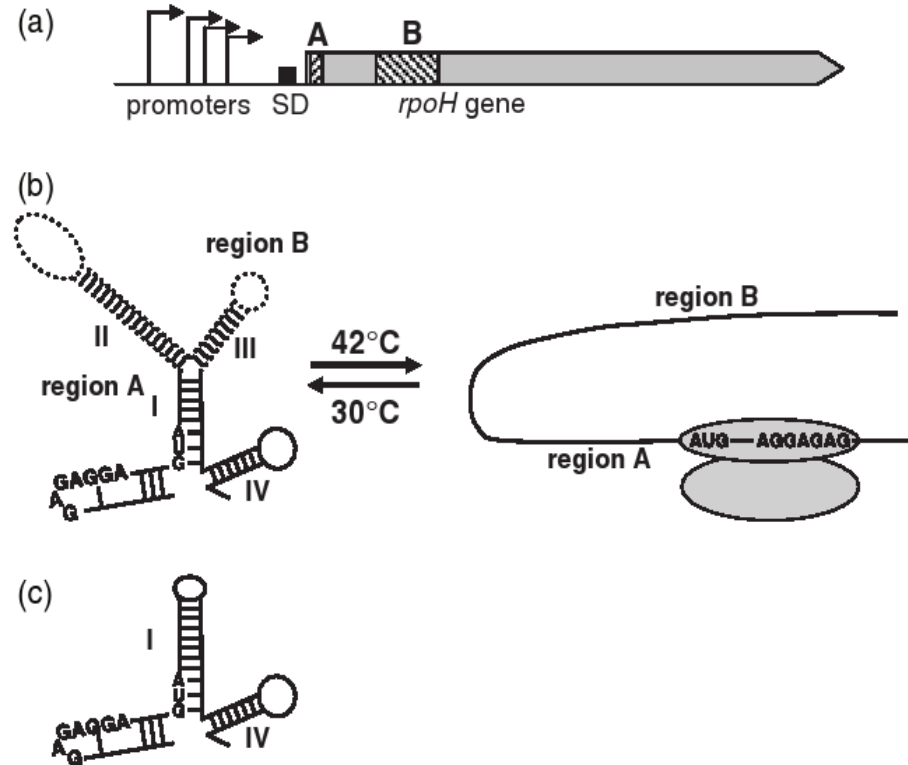
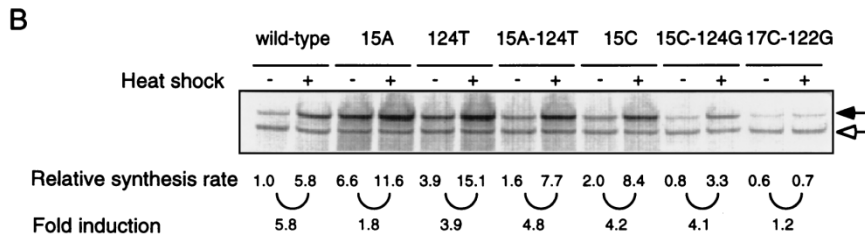
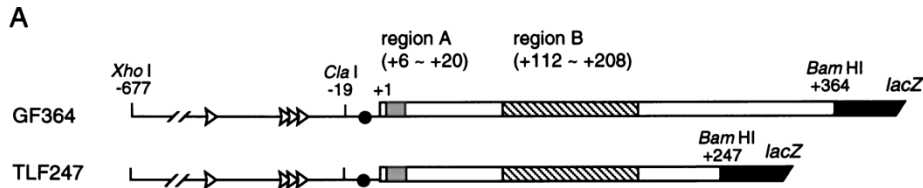
[RNA teploměr]

- mRNA *rpoH* – RNA teploměr –
  - zajištěna translační efektivita hlavního regulátoru
  - korelace s teplotou
  - dva intragenové segmenty A a B –
    - v 5'proximální části v kodující sekvenci
    - *rpoH-lacZ* fúze a deleční mutanty
  - sekundární struktury mezi těmito oblastmi inhibují translaci při nízkých teplotách
  - při vyšší teplotě – rozvolnění struktury – nasednutí ribosomu
  - deleční analýza, bodové mutace, analýza struktury
    - Morita et al. 1999: J.Bact. 181:401.

RNA teploměr

Schéma regulace *rpoH* mRNA

- A) schema regulonu
- B) struktura *rpoH* mRNA
- C) minimální funkční sekvence

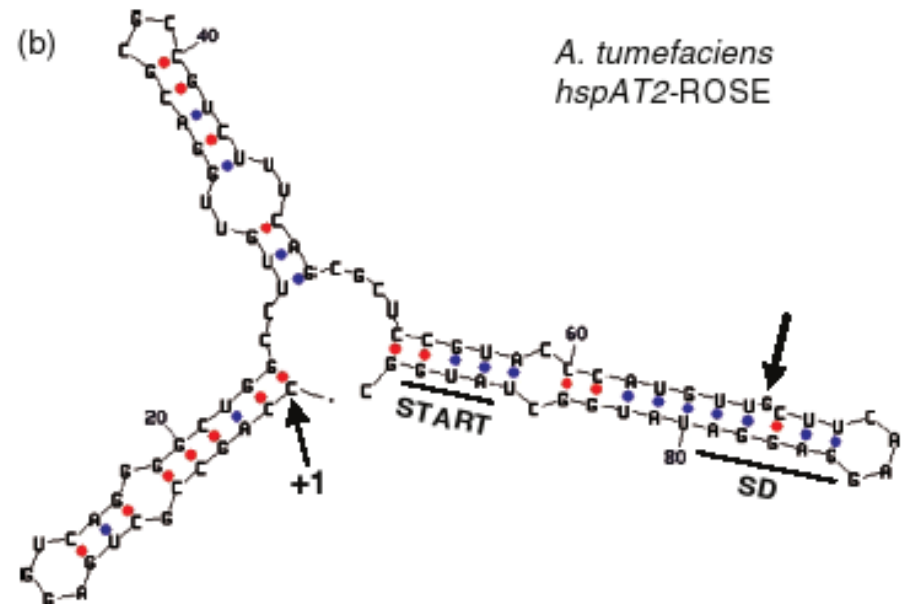
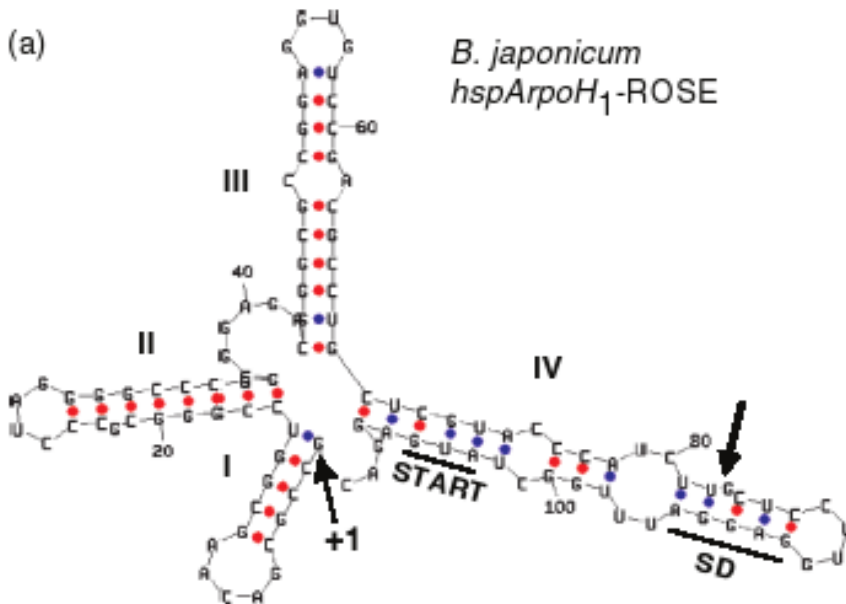
ROSE

ROSE – Repression Of heat- Shock gene Expression

- regulační element mRNA reagující na teplotu upstream od strukturního genu
  - *Bradyrhizobium japonicum* – heat shock protein
    - 100 nukleotidů v 5'UTR
    - konservované
    - delece této části – zvýšení translace bez zvýšení teploty
      - původní vysvětlení regulace na transkripční úrovni - negativní
      - selhali experimenty nalézt regulační protein
      - analýza pomocí počítačových výpočtů z primární sekvence
      - mfold program – Zuker et al. 2003, NAR,31:3406
  - Nalezeno u dalších – Rhizobiaceae: *Mesorhizobium*, *Rhizobium*, *Agrobacterium*
    - společný znak – nepárový G naproti SD sekvenci

ROSE

- struktura ROSE u *B. japonicum* a *A. tumefaciens*
  - při delecii G – ztráta sensitivity k vyšší teplotě

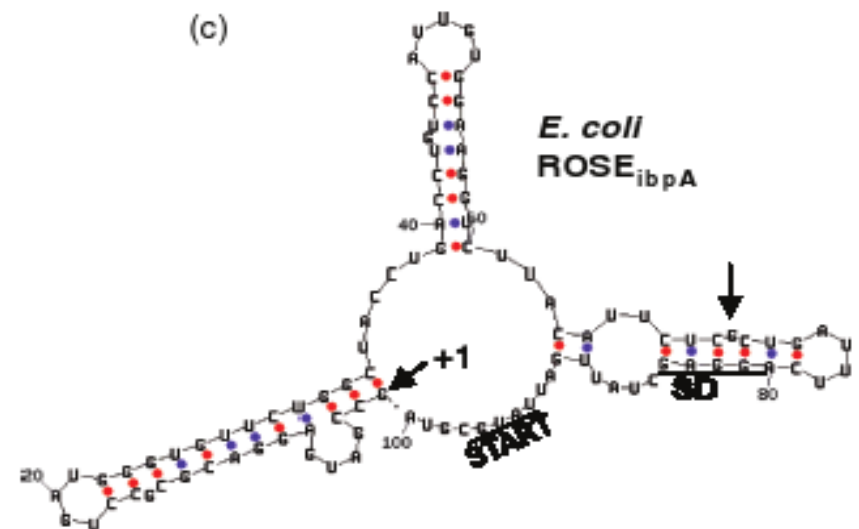
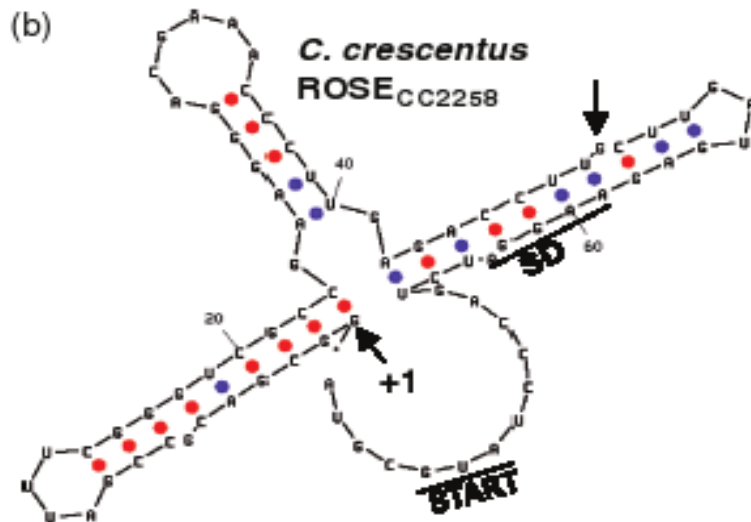

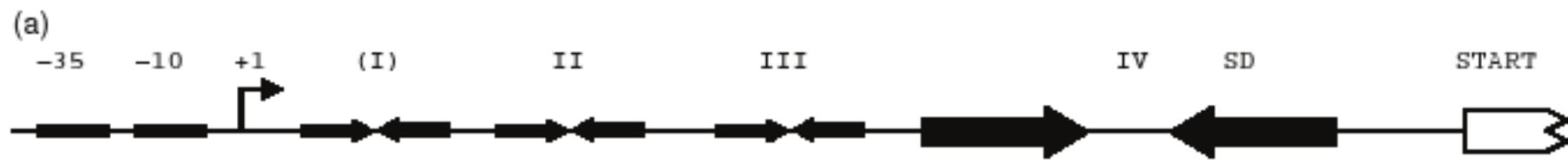
[ROSE]

- Spekulace co stačí na zahájení translace
  - úplné rozvolnění vlásenky
  - perturbace v místě SD
  - Experimentální metody
    - NMR
      - potvrzení perturbací a funkce nepárového G
      - stabilizační funkce ostatních smyček

ROSE

- kandidáti též u gamaproteobacteria –
  - *E.coli*, *Salmonella*, *Vibrio*
  - malé heat-shockové proteiny ze skupiny A a B
  - pouze predikce - BLAST nestačí
  - zatím neobjevené struktury u ostatních rodů

Alpha-Proteobacteria

<i>Bradyrhizobium japonicum (hspA)</i>	AUCUUGCUCUCU---UGGAGGAUUUGGC---UAUG
<i>Bradyrhizobium japonicum (hspB)</i>	AUCUUGCUCAG---UGGAGGAUUUGGC---UAUG
<i>Bradyrhizobium japonicum (hspD)</i>	AUUUUGCUCG---UGGAGGAUCUGGC---UAUG
<i>Bradyrhizobium japonicum (hspE)</i>	AUAUUGCUCAG---AGGAGGAUGUGGU---UAUG
<i>Bradyrhizobium japonicum (hspH)</i>	AUUUUGCUCUCU---UGGAGGAUUUGGC---UAUG
<i>Bradyrhizobium sp. Parasponia (hspA)</i>	AUCUUGCUCUC---AGGAGGAUUUGGC---UAUG
<i>Bradyrhizobium sp. Parasponia (hspC)</i>	AUCUUGCUCUC---UGGAGGACUUGGC---UAUG
<i>Bradyrhizobium sp. Parasponia (hspD)</i>	AUCUUGCUCUU---UGGAGGAUUUGGC---UAUG
<i>Bradyrhizobium sp. Parasponia (hspE)</i>	AUGUUGCUCUCA---AAAAGGAUUUGGA---UAUG
<i>Rhizobium sp. strain NGR234 (hspA)</i>	AUGUUGCUCUA---CGGAGGAUGUAGC---UAUG
<i>Rhizobium sp. strain NGR234 (hspC)</i>	AUGUUGCUCAA---AGGAGGAUGUGGC---UAUG
<i>Mesorhizobium loti (m112387)</i>	AUGUUGCUCUCA---AGGAGGAUGUAGU---UAUG
<i>Mesorhizobium loti (m113033)</i>	AUGUUGCUC-----AACAGGAGAACACCU-CAUG
<i>Mesorhizobium loti (m1r3192)</i>	AUGUCGCUCUU---GAGAGGACAGUGUAA-CAUG
<i>Mesorhizobium loti (m119627)</i>	AUGUUGCUCUUA---CGGAGGAUAUGGC---UAUG
<i>Rhodopseudomonas palustris (RPA0054)</i>	AAGUCGCUUC---GAGAGGACUUUGU---GAUG
<i>Rhodopseudomonas palustris (hspD)</i>	UAGUCGCUUCU---AGGAGGACUUUGAC---CAUG
<i>Brucella suis (ibpA)</i>	AUGUCGCUC-----UGAAGGAGGGCUAAC-CAUG
<i>Agrobacterium tumefaciens (hspA1/hspA2)</i>	AUGUUGCUCUCA---AGGAGGAUAUGGC---UAUG
<i>Sinorhizobium meliloti (ibpA)</i>	CCGUUGCUCUUA---UGGAGGACGACAU---CAUG
<i>Sinorhizobium meliloti (b21295)</i>	AUGUUGCUCUCA---AGGAGGAUAUGGC---UAUG
<i>Bartonella henselae (ibpA2)</i>	UAGUCGCUC-----UAAAGGAGGGCAAUAUUAUG
<i>Caulobacter crescentus (CC2258)</i>	ACCUUGCUCUGAUG-AGAAGGAUCUGACCC-UAUG
<i>Caulobacter crescentus (CC3592)</i>	AAGUCGCUUCA---GCGAGGACUUCGC---GAUG

Gamma-Proteobacteria

Pseudomonas aeruginosa (ibpA)
Pseudomonas putida (ibpA)
Pseudomonas syringae (PSPT02170)
Erwinia carotovora (ibpA)
Erwinia carotovora (ibpB)
Escherichia coli (ibpA)
Escherichia coli (ibpB)
Salmonella enterica (ibpA)
Salmonella enterica (ibpB)
Yersinia pestis (ibpA)
Yersinia pestis (ibpB)
Shewanella oneidensis (ibpA)
Vibrio cholerae (hspA)
Vibrio parahaemolyticus (hspA)
Vibrio vulnificus (hspA)
Consensus

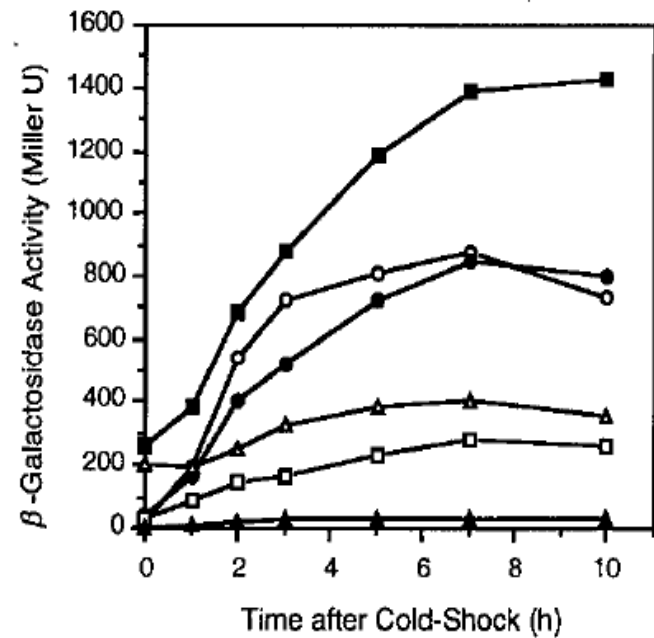
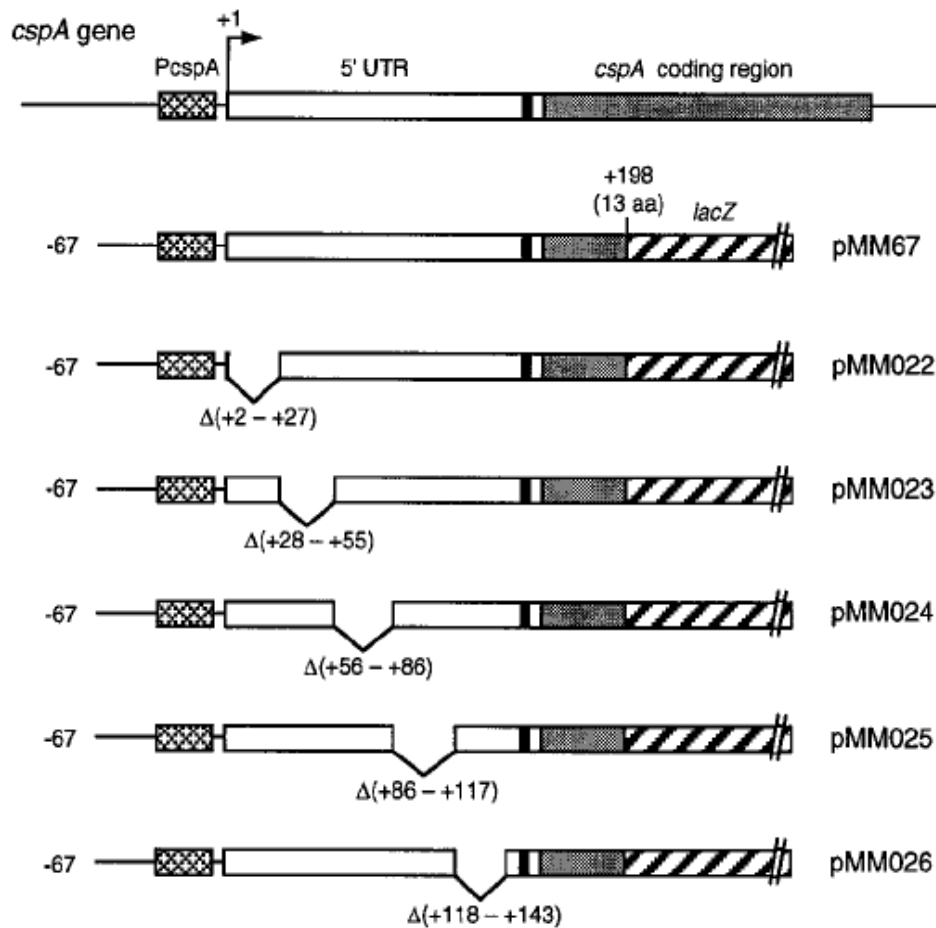
```
UACUUGCUGAUAA-UUCAGGAGAUUCGC--AAUG
UACUUGCUGAAU--CUCAGGAGUU-----UAUG
CACUCGCGACA-AACAGGAGAAUUAU-CAUG
UCCUCGCGCAUG-UUUAGGAGGCUGUUU-UAUG
CUCUCGCUUCUU--AGAAGGAGUCAU-AU-UAUG
UUCUCGCGAU---UUCAGGAGCUAUGAUUAUG
UACUCGCUUCUU--AGAAGGAGAAUGAC-UAUG
UUCUCGCGAU---UUCAGGAGUUUAUGAUUAUG
AACUCGCUUCUU--AGAAGGAGAAUGAU-UAUG
CCCUGCUAAUCUAUUUAGGAGGCAGUUUGUAUG
AUCUCGCUUCA--AGAAGGAGUUAACGUAUAUG
AUAUUGCUUAAG--ACAAGGAUAUGAA---UAUG
CUAUUGCUUAAUCAAGAGGAUAGGAA---UAUG
CUAUUGCUUAAU--AAGAGGAUAGAU---UAUG
CUAUUGCUUAA--AAGAGGAUAGGAU---UAUG
UYGCUy [3-6]rrAGGak [2-8] uAUG
```


Chladový šok

- změna membránové fluidity
- konformační změny NK a proteinů
- CSPs – cold shock proteins
  - rozdílné a zatím málo prozkoumané funkce (oproti HSPS)
  - regulace na postranskripční úrovni
    - tvorba rozdílné struktury transkriptu při 37 a 15 °C
    - nízká stabilita CSPs mRNA při normální teplotě
    - konformační změny při rozdílných teplotách modulují dostupnost SD sekvence
  - *cspA* mRNA *E. coli* -
    - dlouhý 5'UTR oblast – 159 nukleotidů
    - Yamaka et al. J.Bact., 1999 181:6284
      - deleční pokusy – leader sekvence kontroluje efektivnost translace
      - stabilita mRNA – nízká při vyšších teplotách

Chladový šok

virulentní geny

- exprese genů zodpovědných za virulenci
  - transkripční úroveň – regulační protein
  - exprese závisí na vnějších faktorech
    - **extracelulární koncentrace železa**
      - *Corynebacterium diphtheriae* – DtrX
    - **osmotický tlak**
      - *Vibrio cholerae* – ToxR-ToxS dvoukomponentový systém –
      - ToxR funguje jako dimer
      - regulace 20 genů
    - **teplota**

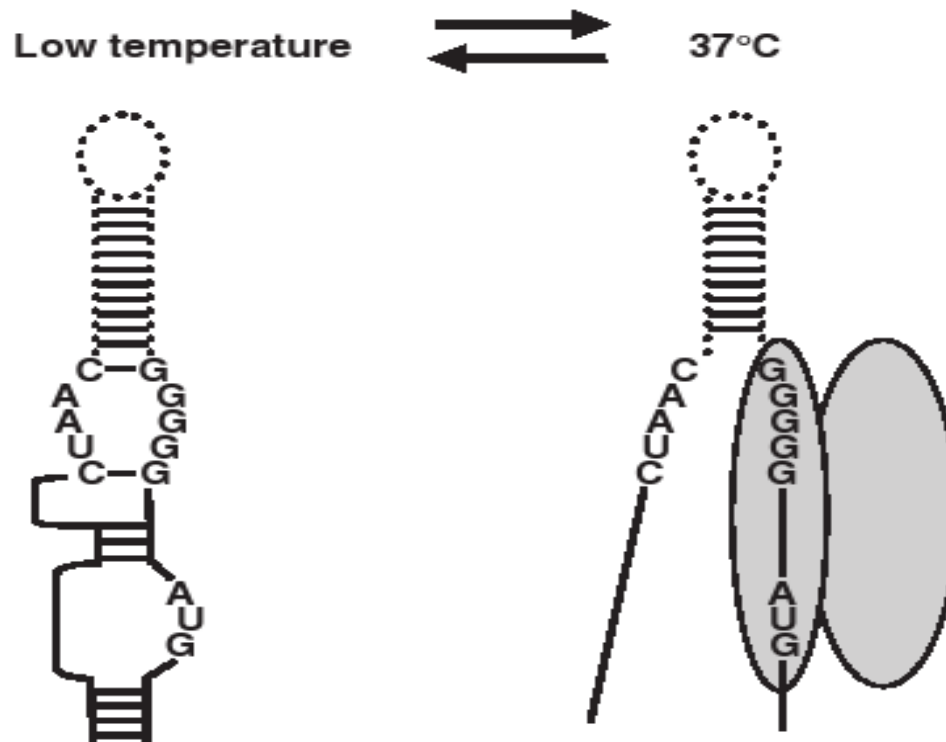
virulentní geny

■ teplotní kontrola

- teplotně indukované změny v DNA
- proteinové teploměry
- RNA teploměry
- *Yersenia pestis* – regulace aktivátoru LcrF
  - hladina proteinu vyšší při 37 °C x transkripce k teplotě citlivá není
  - termální destabilizace vlásenky umožňující translaci byla vypočtena
- *Listeria monocytogenes* – aktivátor PrfA
  - teplotně sensorová část jednodušší – jedna vlásenka
  - párování s SD je slabší
  - AUG kodon není maskován
  - vyšší citlivost a fungování při menších změnách teploty

virulentní geny

- *Listeria monocytogenes* – aktivátor PrfA
  - Jednoduchá smyčka – citlivější reakce při nižších teplotách

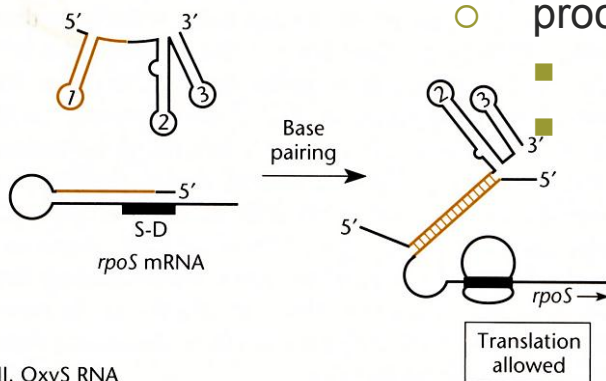

Malé nekodující RNA - DsrA

- RpoS je více zastoupen při 25 °C
  - RpoS dependentní promotory jsou efektivně transkribovány při nízkých teplotách
    - Regulace prostřednictvím DsrA – teplota okolí jeden z faktorů ovlivňující množství DsrA v buňce.
      - iniciace transkripce
      - stabilita samotné antisense RNA – vyšší při nižších teplotách
    - Vlastnosti DsrA
      - 85 nukleotidů primární transkript – forma F
        - Stabilnější při 25 °C
      - procesován na 60-61 nukleotidů – forma T
        - RNAsa E – mechanismus neznámý
        - odštěpována 5' oblast – interakce s mRNA RpoS

Positive regulation

I. DsrA RNA

II. OxyS RNA

RNA teploměry

- Nezodpovězené otázky
  - Struktury RNA teploměrů – NMR, X-ray
  - Rozvolňovací proces
    - Nejsou známy všechny interakce sekundárních a hlavně terciálních struktur
    - Dynamika folding a unfolding procesu RNA
  - Stabilita transkriptů
    - Neznámý mechanismus degradace a důvod proč buňky produkují transkripty které jsou degradovány
  - Existence i u jiných genů
    - Zda pouze geny pro teplotní šoky a virulenci
  - Důvod nízké sekvenční a strukturní konzervovanosti
  - Jiné mechanismy regulace než iniciace translace
    - Terminace transkripce, ribozymová aktivita jako u riboswitch

Riboswitch

- monitorují metabolický stav
  - The riboswitch control of bacterial metabolism Trends Biochem. Sci., 29, 11 (2004)
- váží se na metabolity - aptamery
  - vysoká afinita a specifita
  - zpětnovazebná kontrola metabolických drah
- regulace genů pro biosyntézu, transport nebo degradaci malých metabolitů
  - metabolismus vitaminů
    - Flavin mononukleotid sensing riboswitch – rfn-box
    - thiamin pyrophosphate sensing riboswitch – thi-box
    - Adenosylcobalamin - B12
  - metabolismus purinů
    - hypoxanthin
    - Guanin
  - di-GMP – „second messenger“

Riboswitch

- Tabulka možných mechanismů riboswitch

Table 1. Riboswitches and their role in regulation of bacterial metabolism^{a,b}

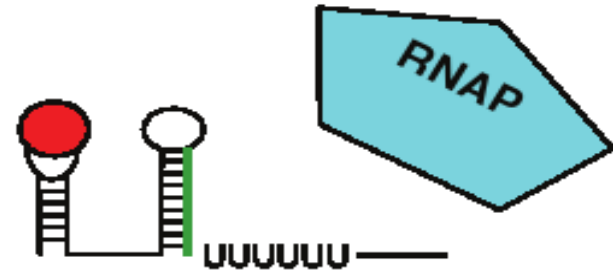
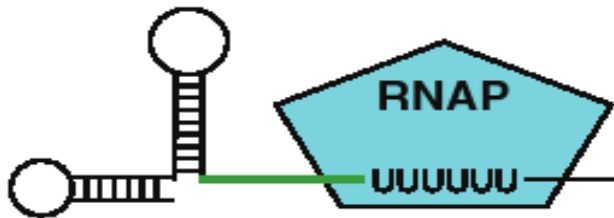
Metabolite (ligand)	Precursor	RNA sensor	Target process	Target genes	Where found	Refs
FMN	B2	<i>rfn</i> -box	Transcription termination or translation initiation	B2 synthesis and transport	Gram(+) and Gram(-) bacteria	[14–16]
TPP	B1	<i>thi</i> -box	Transcription termination or translation initiation	B1 synthesis and transport	Gram(+) and Gram(-) bacteria, some archaea, fungi and plants	[14,20,21,23]
Ado-Cbl	B12	B ₁₂ -box	Transcription termination and/or translation initiation	B12 synthesis and transport	Gram(+) and Gram(-) bacteria	[32,33]
SAM	Met	S-box	Transcription termination	Sulfur metabolism	Gram(+) bacteria	[40–42]
Lysine	N/A	L-box	Transcription termination	<i>lysC</i>	Gram(+) and Gram(-) bacteria	[44,46,47]
Guanine, HX	N/A	G-box	Transcription termination and antitermination	Purine metabolism and transport	Gram(+) bacteria	[44] ^c

Riboswitch

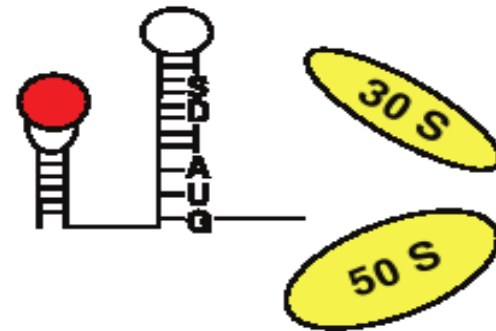
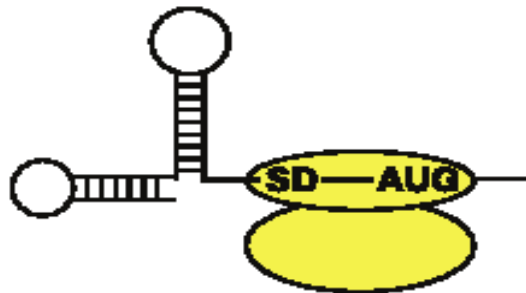
- lokalizace v 5'UTR oblasti
  - receptorová oblast – váže se metabolit a vytvoří konformační změnu – switch
  - konsensuální sekvence –
    - konservované u většiny bakterií
    - 100 – 200 bp
  - tři mechanismy
    - předčasná terminace
    - iniciace translace
    - mRNA processing
    - „off-switches“ i „on-switches“
  - Metody studia
    - RNase H probing, thermodynamická a kinetická měření vazby aptameru na RNA, krystalografie

Riboswitch – negativní regulace

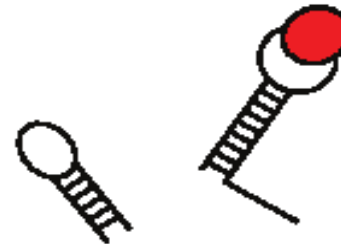
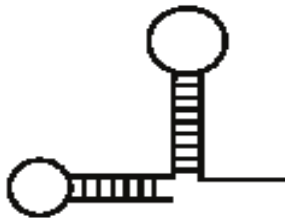
I. Transcription termination

II. Translation initiation

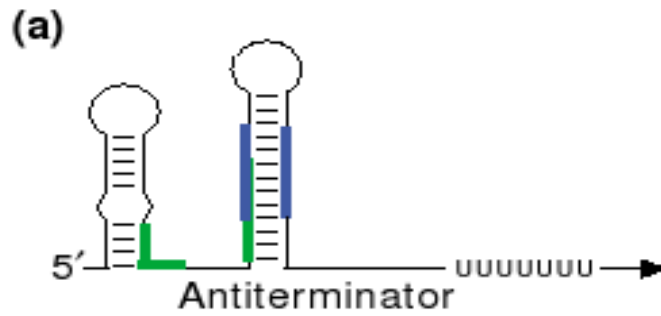

III. Ribozyme activity

Riboswitch – repress genú

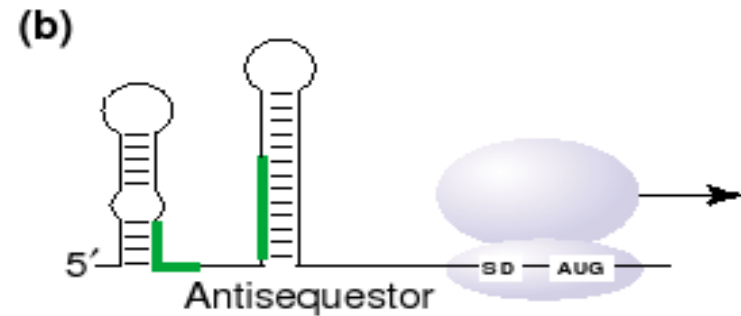
Transcription termination

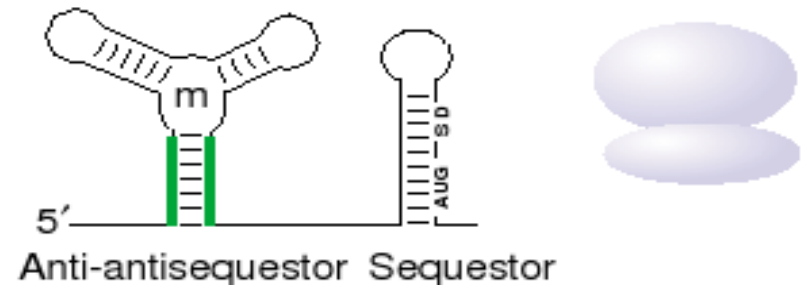
Metabolite

Translation initiation

Metabolite

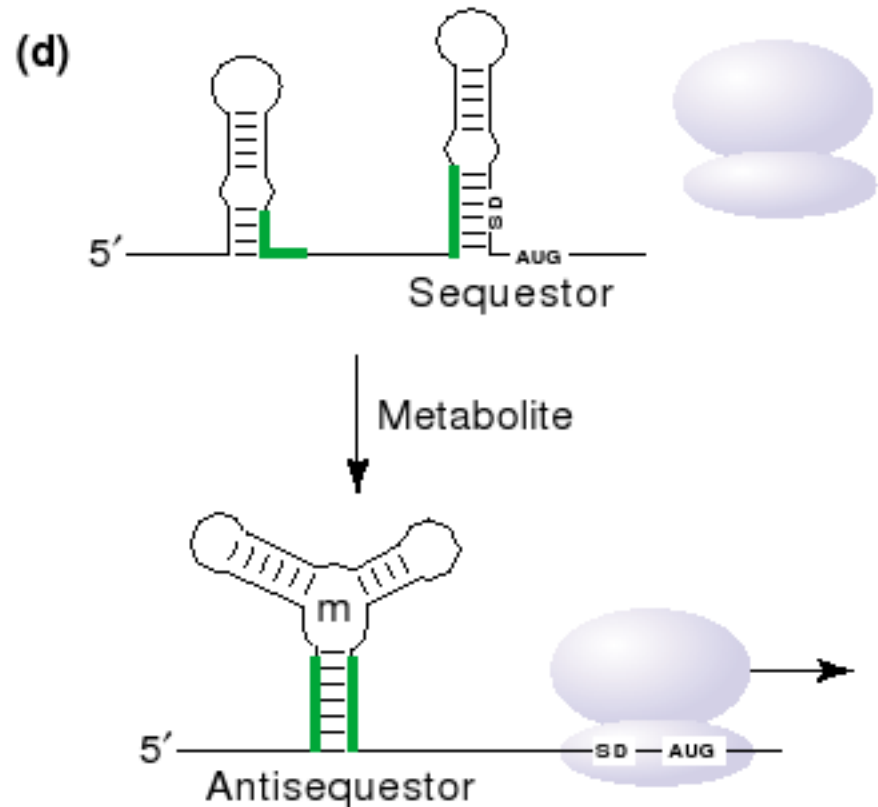
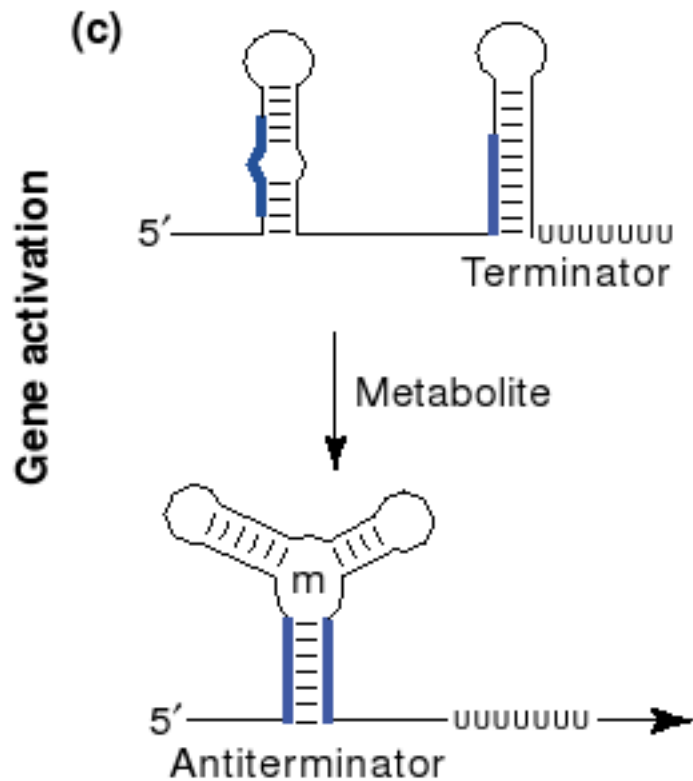

Gene repression

Riboswitch – aktivace genů

Transcription termination

Translation initiation

[RNA regulace]

■ Hlavní třídy bakteriálních atenuátorů

RNA thermometer

- A. Riboswitch
- B. T- box
- C. Peptide leader
- D. Ribosomal protein leader
- E. Vazba terminátor/antiterminátor na RNA

Transcription attenuation in bacteria: theme and variations.
Neville, M. and Gautheret, D.
Brief. Funct. Genomic proteomic
2009, **8**: 482

